

ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Нелуп Євген Євгенович

курсант

Військово-юридичного інституту

*Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

Рибицька Олена Миколаївна

*викладач кафедри права Національної безпеки та правової роботи
Військово-юридичного інституту*

*Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

Національна гвардія України (НГУ) поєднує військові та правоохоронні функції, забезпечуючи публічний порядок і безпеку, що є ключовою умовою функціонування суспільства та держави. Проблеми у цій сфері набувають особливої актуальності через реформування органів внутрішніх справ, у результаті якого НГУ замінила Внутрішні війська МВС. Питання публічної безпеки висвітлено у працях українських і зарубіжних учених, зокрема О.М. Бандурки, В.Г. Фатхутдінова, О.О. Панова та інших. Проте практичні аспекти діяльності НГУ, які впливають на її ефективність, залишаються недостатньо дослідженими. Метою є аналіз проблем забезпечення публічної безпеки НГУ та пошук шляхів їх вирішення.

Відповідно до статей 2 та 12 Закону України «Про Національну гвардію України», НГ України виконує такі основні завдання:

- охорона громадського порядку;
- захист життя, здоров'я, прав і свобод громадян;
- забезпечення порядку під час масових заходів;
- участь у припиненні масових заворушень;
- затримання осіб, які підозрюються у вчиненні кримінальних правопорушень [1].

Разом із тим у практичній діяльності НГУ спостерігається низка проблем. По-перше, військовослужбовці НГУ під час виконання завдань з охорони громадського порядку мають право застосовувати превентивні та примусові заходи відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» [2]. Однак положення законодавства про НГУ та

Національну поліцію відрізняються за техніко-юридичним змістом, що створює складнощі для правозастосування. Наприклад, підстави для застосування фізичної сили чи спеціальних засобів військовослужбовцями НГУ визначені лише загальними нормами, тоді як для поліцейських встановлено конкретні правила і перелік таких засобів. Водночас КУпАП [3] не відносить НГУ до суб'єктів, уповноважених на адміністративне затримання. Це може призводити до правових колізій і оскарження дій військовослужбовців у разі їхнього залучення до таких заходів. По-третє, реформа органів внутрішніх справ передбачала забезпечення належної ідентифікації правоохоронців, зокрема за допомогою нагрудних знаків із номером спеціального жетона. Проте аналогічні вимоги для військовослужбовців НГУ законодавством не встановлені, що ускладнює їхню ідентифікацію під час виконання службових завдань.

Отже, проблеми забезпечення публічної безпеки та порядку Національною гвардією України мають як нормативно-правовий, так і організаційний характер. Їх вирішення можливе через реалізацію низки заходів, а сам: по-перше, необхідно розробити єдиний стандарт забезпечення публічної безпеки та порядку, у тому числі через уніфікацію підходів до визначення й застосування заходів у цій сфері. В умовах сьогодення доцільно використовувати як основу для діяльності правоохоронних органів, у тому числі НГУ, положення Закону України «Про Національну поліцію», це дозволить чітко окреслити компетенцію НГУ щодо підтримання публічної безпеки та порядку і усунути суперечності між чинними законодавчими актами; по-друге, внести зміни до статті 263 Кодексу України про адміністративні правопорушення, доповнивши її положенням про можливість здійснення адміністративного затримання Національною гвардією; по-третє, доповнити Закон України «Про Національну гвардію України» статтею, яка регламентує засоби зовнішньої ідентифікації військовослужбовців НГУ. Зокрема, передбачити обов'язкове носіння нагрудного знака з номером спеціального жетона на форменому одязі під час виконання завдань із забезпечення публічної безпеки та порядку.

Щодо організаційних аспектів:

посилити правову підготовку військовослужбовців НГУ, приділяючи особливу увагу адміністративному праву, процесу, тактичним та комунікативним навичкам, виконання вищевказаного аспекту можливе за допомогою юридичної служби військової частини НГУ. Адже відповідно до чинного національного законодавства проведення правового інформування з військовослужбовцями є частиною правової роботи та одним із основних завдань юридичної служби.

Отже, підсумовуючи вищезазначене, ми дійшли висновку, що забезпечення публічної безпеки та порядку Національною гвардією України є критично важливим для стабільності та безпеки суспільства. Виявлені проблеми, зокрема в сфері правозастосування, ідентифікації

військовослужбовців НГУ, а також в організаційних питаннях, потребують комплексного підходу до їх вирішення. Запропоновані заходи, включаючи уніфікацію законодавства, вдосконалення механізмів адміністративного затримання та посилення правової підготовки військовослужбовців, здатні значно підвищити ефективність і законність діяльності НГУ. Важливо також зазначити, що успіх реформ у цій сфері залежить від постійного вдосконалення правової бази та практичних інструментів, що дозволить Національній гвардії ефективно виконувати свої функції в умовах сучасних викликів. У майбутньому необхідно продовжувати дослідження цієї теми, оскільки постійна адаптація та вдосконалення правоохоронної системи є важливими для забезпечення стабільності держави та захисту прав громадян.

Література:

1. Про Національну гвардію України : Закон України від 13.03.2014 № 876-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text> (дата звернення 05.12.2024)
2. Про Національну поліцію : Закон України від 16.08.2024, №-3528-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10Text>. (дата звернення 05.12.2024)

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-463-7-46>

НЕКОНСТИТУЦІЙНІСТЬ ПОЛОЖЕНЬ ЗАКОНУ, ВСТАНОВЛЕНА КОНСТИТУЦІЙНИМ СУДОМ УКРАЇНИ, ЯК ПІДСТАВА ДЛЯ ПЕРЕГЛЯДУ РІШЕНЬ АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДІВ

Олашин Володимир Володимирович

*доктор філософії в галузі права,
докторант кафедри адміністративного, фінансового
та інформаційного права
Ужгородського національного університету
м. Ужгород, Україна*

Перегляд судових рішень у зв'язку з виключними обставинами є важливим механізмом забезпечення верховенства права та відновлення справедливості. Йдеться про надання стороні права скористатися